

Styre: Fakultetsstyret ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Dato: 31.03.2016

Styresak: 25/16

Arkivsaksnr: 2016/361-INC

Møtedato: 12.04.2016

Forskerutdanningsmelding 2015

Bakgrunn

Forskerutdanningsmeldingen for Det samfunnsvitenskapelige fakultet gir en overordnet vurdering av forskerutdanningen som tilbys ved fakultetet. Meldingen er utformet i samsvar med mal fra universitetsdirektøren.

Oppfølging av prioriteringer omtalt i 2014 og prioriteringer for 2016

Fakultetet har fulgt opp prioriteringer omtalt i forskerutdanningsmeldingen for 2014 gjennom kontinuerlig styrking av faglig samarbeid, særlig gjennom forskerskoler og nettverksskoler. De fleste institutter tilbyr også ph.d-kurs utviklet i samarbeid med eksterne og internasjonale institusjoner regelmessig. Både Institutt for geografi, Institutt for sosialantropologi og Institutt for økonomi har videreutviklet denne typen samarbeid i 2015.

Fakultetet har hatt flere underkjenninger de siste årene. Det har derfor vært viktig å utvikle tiltak som skal sikre kvaliteten i avhandlingsarbeidet og hindre unødvendige underkjenninger. Sluttseminar er et av tiltakene som har blitt innført i flere fagmiljøer i 2015 og vurderes innført av andre i 2016. Dette omtales i et eget punkt under.

Det har vært viktig for fakultetet at kandidatene sikres solid forankring i fagmiljøene gjennom tilknytning til forskergrupper. Hensikten er å sikre en god oppfølging av ph.d.-kandidatene ved at kandidaten i tillegg til relasjonen til veileder også inngår i et større faglig kollektiv.

En viktig prioritering for 2016 vil være å kartlegge hvordan fakultetet kan jobbe for å bedre gjennomføring og hindre frafall i doktorgradsprogrammet. Det er satt ned en arbeidsgruppe som skal se på hvilke tiltak som kan iverksettes, spesielt knyttet til forskergrupper, veilederrollen og opplæringsdelen. Arbeidsgruppen vil levere sin rapport i april/mai.

En annen prioritering blir å kartlegge hvor våre kandidater arbeider som et ledd i å synliggjøre karriereveier for ph.d.-kandidater. Dette omtales videre under karriereveiledning.

Forholdet mellom forskerutdanningen og forskningssatsinger ved fakultetet

Fakultetet har en forholdsvis stor andel åpne utlysninger for å sikre bredden i forskningen ved fakultetet og for å nå ut til en bred søkermasse. Disse blir likevel i stor grad knyttet til forskningssatsingene våre for ytterligere å styrke disse og for å sørge for at stipendiatene blir knyttet relevante forskningsområder innen fagmiljøene. Alle fagmiljø melder at stipendiatene er knyttet til en forskergruppe, og blir således godt integrert i forskningssatsingene ved fakultetet.

Gjennomstrømming – vurdering og behov for tiltak

Fakultetet hadde 28 disputaser i 2015. Til sammenligning hadde vi 15 disputaser i 2014, så dette er et positivt resultat for fakultetet. Gjennomstrømmingstallet for 2015 er på 3,98 år

netto (den totale tiden kandidaten har benyttet i forskerutdanningen fra opptak til innlevering, fratrukket pliktarbeid, permisjoner etc). Denne har gått noe opp, men dette skyldes at vi har hatt noen kandidater som var mye på overtid. Tidsbruken pr kandidat har stabilisert seg på et langt bedre nivå enn fakultetet har hatt tidligere. Blant fakultetets konkrete tiltak for å forbedre gjennomstrømmingen er et tilbud om kurs hver vår i akademisk skriving. Dette tiltaket fremheves som positivt ved at det gir kandidatene tiltrengt skrivetrening. Flere institutter melder at de «nye» kandidatene i større grad gjennomfører på normert tid. Andre tiltak instituttene fremhever er godt etablerte midtveisevalueringer, ordningen med to veiledere per kandidat og tettere tilknytning til forskergrupper og forskningsfelt. Institutt for sammenliknende politikk og Institutt for sosialantropologi fremhever at en vitenskapelig ansatt med dedikert ansvar for oppfølging av ph.d-kandidater har hatt svært god effekt.

Underkjenning – vurdering og behov for tiltak

Fakultetet har hatt en høy prosentandel underkjente avhandlinger de siste årene. I 2014 fikk 4 kandidater (21 %) underkjent sin avhandling etter første innlevering. I 2015 var det 2 underkjenninger (7%). I tillegg har 3 av de underkjente avhandlingene fra 2014 blitt levert inn på nytt og blitt godkjent. Et viktig grep i denne sammenheng er at innstillingen munner ut i detaljerte og presise kommentarer som gjør kandidaten i stand til å arbeide målrettet og systematisk med forbedringer. Innføringen av minst to veiledere per kandidat og gjennomføringen av midtveisevaluering er tiltak instituttene trekker frem som virkemidler mot underkjenninger.

Vi meldte i fjor at Institutt for sammenliknende politikk i 2014 gjennomført sluttseminar som et kvalitetstiltak av avhandlingen før innlevering. Fakultetet vurderte dette som et godt tiltak blant annet for å hindre unødvendige underkjenninger. I løpet av 2015 innførte både Institutt for informasjons- og medievitenskap og Institutt for administrasjon og organisasjonsvitenskap innført sluttseminar. Institutt for geografi planlegger å innføre dette tiltaket og sosiologisk institutt har også systematisk vurdert behov for sluttseminar for sine kandidater.

Andre tiltak instituttene nevner i sine meldinger er dedikerte ph.d.-koordinatorer i staben og jevnlige presentasjoner av kapitler og delarbeid i forskningsgruppene.

Veilederopplæring – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak

I OU-prosjektet ble det oppnevnt en egen gruppe for forskerutdanningen, som i sin rapport fremhevet viktigheten av doktorgradsveiledning og veilederopplæring. Tall fra UiBs fremdriftsrapport for ph.d.-kandidater i 2015 viser at 86 % av kandidatene er fornøyd eller svært fornøyd med sitt veilederforhold. Fakultetet har drøftet veilederopplæring i forskerutdanningsforum, og bedt om innspill i instituttens forskerutdanningsmeldinger. Fagmiljøene rapporterer at veiledningen fungerer bra og viser til at kandidatene i stor grad sier seg fornøyd med veiledningstilbudet, spesielt etter at alle institutt nå har innført krav om to veiledere. Instituttene har ulike fora for uformell veilederopplæring, som forskningsgrupper, stabsseminarer og veiledningsforum. Egne ph.d.-koordinatorer i staben har ofte et særskilt ansvar for å løfte veilederkompetansen, og seniorer fungerer som mentorer for yngre veiledere. Fakultetet mener derfor at veilederopplæringen blir vel ivaretatt.

Internasjonalisering – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak for internasjonal rekruttering og deltakelse på internasjonale konferanser/utenlandsopphold

Alle ph.d.-kandidater ved fakultetet oppfordres til å gjennomføre et utenlandsopphold ved relevante forskningsinstitusjoner og fakultetet har egne støtteordninger for dette. Samarbeid med internasjonalt anerkjente forskningsmiljø og nettverksbygging gjennom deltakelse på workshops og konferanser er utbredt og anses som viktige tiltak for å øke mobiliteten blant kandidatene. Flere institutter bidrar fast i tilknytning til internasjonale forskerskoler og

utvikling av internasjonale kurs. Alle fagmiljø ved SV-fakultetet er opptatt av at kandidatene skal skaffe seg internasjonal erfaring og knytte internasjonale nettverk.

For å sikre en bredere søkning til de utlyste stipendene, vurderer fakultetet flere tiltak. Institutt for økonomi fremhever viktigheten av å rekruttere tidlig på året for å konkurrere med andre aktører internasjonalt, og ønsker også å innføre betinget opptak for særs godt kvalifiserte interne søkere. Fakultetet har også drøftet viktigheten av å bruke personlige nettverk for å oppfordre kvalifiserte kandidater til å søke. Det at stipendiatstillingene i Norge er lønnet og ellers har gode rammevilkår sammenlignet med de fleste andre land er også noe som bør fremheves bedre når vi rekrutterer internasjonalt.

Karriereveiledning – Beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak

Karriereveiledning foregår stort sett gjennom uformelle nettverk, sammen med veileder og ved enkelte institutter gjennom medarbeidersamtaler hvor framtidsplaner diskuteres. Fagmiljøenes bidrag her har tradisjonelt sett i stor grad vært knyttet til en videre karriere innen akademia. Det er likevel klart at ikke alle ph.d.-kandidatene kan eller vil ha en videre karriere innen akademia. Fakultetet planlegger i løpet av våren/sommeren 2016 å kartlegge hvor våre kandidater arbeider som et ledd i å synliggjøre ulike karriereveier for doktorgradskandidater. Fakultetet har i 2015 utviklet og lansert egne karrieresider for studenter. Mulige karriereveier, alumnusprofiler og kompetansemål presenteres på en ny måte for å møte studentenes ønske om mer informasjon om karrieremuligheter og om hvordan deres kompetanse kan formidles til arbeidsgivere. Arbeidet med å synliggjøre karriereveier og alumnusprofiler for ph.d.-kandidater vil gjøres etter modell fra arbeidet som er utført på lavere grad, og vil danne grunnlag for videre tiltak med alumnustreff og presentasjoner av kandidater i arbeid også utenfor akademia.

Vurdering av publiseringsvirksomheten til ph.d.-kandidatene

Publiseringsaktiviteten for ph.d.-kandidatene varierer i våre fagmiljø. Det er fortsatt vanlig med monografier i flere fagmiljø, men antallet artikkelbaserte avhandlinger er økende. Institutt for sammenliknende politikk oppfordrer de kandidatene som skriver artikkelbasert avhandling til å publisere underveis, og også de som leverer monografier publiserer ofte artikler underveis i arbeidet. Institutt for geografi melder at det har etablert seg en forståelse både blant stab og ph.d.-kandidater at et prosjekt ikke er fullført før det har blitt publisert i et anerkjent tidsskrift. Ved Institutt for økonomi vektlegges også betydningen av å sende inn arbeider til anerkjente tidsskrifter, men her er det relativt lang publiseringstid, så det er ikke alltid mulig å få arbeidene publisert i løpet av stipendperioden.

Medforfatterskap med veiledere er et av de virkemidlene som blir trukket fram som kan virke stimulerende på publiseringsaktiviteten.

Forslag til vedtak:

Styret ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet slutter seg til forslaget til forskerutdanningsmelding 2015.

Knut Helland
dekan

Alette Gilhus Mykkeltvedt
fakultetsdirektør